

Voksenopplæringsforbundet
Akersgt. 41
0158 Oslo

Justis- og beredskapsdepartementet
Pb. 8005 Dep, 0030 Oslo
postmottak@jd.dep.no

Oslo, 21.juni 2017

Høring NOU 2017:2 Integrasjon og tillit

Voksenopplæringsforbundet takker for muligheten til å gi høringssvar på *NOU 2017:2 Integrasjon og tillit*. Voksenopplæringsforbundet er interesseorganisasjon for 15 studieforbund, med 500 medlemsorganisasjoner som organiserer 40.000 kurs for 500.000 voksne deltakere i Norge hvert år. Dette gjelder hovedsakelig på feltet ikke-formell opplæring, men også viktig formell opplæring som angår fagskoler, alternativ grunn- og videregående skole og fag på høgskole- og universitetsnivå, og spesielt ordningen 'Kompetanse pluss frivillighet', som er et viktig bidrag til deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. I dette arbeidet møtes flyktninger og innvandrere ofte sammen i læresituasjonen, og innvandrerne får nettverk i lokalmiljøene som ellers er vanskelig å oppnå. Voksenopplæringsforbundet mener frivillige organisasjoner som læringsarena bør styrkes i sitt arbeid for integrasjon på lang sikt.

NOU 2017:2 Integrasjon og tillit er først og fremst interessant og viktig lesning. Den gir god informasjon og viktige vurderinger om feltet, selv om noe av kunnskapsgrunnlaget trenger oppdatering, jfr. Frivillighet Norges høringsuttalelse. I Frivillighet Norges høringssvar blir også frivillige organisasjoner nevnt som 'viktig læringsarena for språk og samværskultur', som er del av Voksenopplæringsforbundets anliggende. Frivillighet Norges uttalelser vil generelt også gjelde våre synspunkter, da mange av våre medlemsorganisasjoner er identiske og medlemmer i begge paraplyer. Frivillighet Norge legger vekt på organisasjonenes økonomiske grunnlag for arbeidet, og Voksenopplæringsforbundet vil støtte synspunktet om en nødvendig styrking av organisasjonenes integrasjonssatsning.

Voksenopplæringsforbundet relaterer *NOU 2017:2 Integrasjon og tillit* nært til *Mld.St.16 (2015-2016 Fra utenforskap til ny sjanse – samordnet innsats for voksnes læring*.

Vi vil med vårt høringssvar sette fokus på viktige områder for inkludering og integrering som det sies lite om i NOU'en.

NOU 2017:2 Integrasjon og tillit nevner ikke studieforbundene. 'Ikke-formell opplæring', 'voksnes læring', 'voksenopplæring' og 'frivillige organisasjoner' nevnes noen ganger (hh. 3, 10, 3 og 7 ganger), men ikke systematisk som viktige arenaer for læring og inkludering. Dette kan skyldes at dette viktige og helt grunnleggende arbeid for integrering er knyttet til Kunnskapsdepartementet.

Studieforbundene og deres medlemsorganisasjoner har siden 70-tallet drevet et omfattende arbeid for inkludering og integrering i samfunns- og arbeidsliv. Dette arbeidet er intensivert

de senere år, og spesielt etter at behovet økte voldsomt høsten 2015. Organisasjonene er fleksible og oppretter tilbud etter etterspørsel umiddelbart, og gjør uvurderlig arbeid både i mottak og videre etablering i kommunene. Voksenopplæringsforbundet mener dette arbeidet også må styrkes økonomisk.

Kunnskapsdepartementet kjenner godt til dette arbeidet, og Voksenopplæringsforbundet planlegger i nært samarbeid med KD om hvordan dette arbeidet kan utvikles. Dialogen og samarbeidet har grunnlag i KUF-komiteens synspunkt at 'studieforbundene på en ubyråkratisk måte støtter opp om det opplæringstilbudet som foregår i frivillig sektor, og at de utgjør en åpen og tilgjengelig læringsarena for alle, med et særlig potensial til å nå grupper i utenforskap' (vår understrekning). KUF-komiteen er spesielt opptatt av studieforbundenes arbeid med å 'legge til rette for nye inkluderingstiltak og undervisningsopplegg for minoritetsspråklige'. Arbeidet intensiveres på integrering i form av høyere deltakelse fra minoritetsspråklige i allerede eksisterende kurs og opplæringsaktiviteter, like mye som kursvirksomhet knyttet til Introduksjonsprogrammet. Mange av medlemsorganisasjonene har høy aktivitet på å nå ut til flyktninger og innvandrere, med fokus særlig på alternative metoder for motivasjon og rekruttering. Disse organisasjonene skaper viktige møteplasser i lokalmiljøene, en metode som ofte er første skritt til opplæring generelt, det være seg kursvirksomhet for samfunnsdeltakelse generelt, og etter hvert kursvirksomhet rettet mot utdanning for arbeid spesielt. Organisasjonene driver omfattende arbeid for å motarbeide stigmatisering og diskriminering, de gir aktivitetstilbud i mottakene og er bindeledd mellom mottak og lokalsamfunn, tilbyr lokale møteplasser i alle landets kommuner i form av språkkafeer og lignende aktiviteter, de tilbyr flyktningeguides i flere kommuner, leksehjelp og norsktrening, og driver et omfattende inkluderende kulturarbeid der flyktninger og innvandrere deltar sammen med norske deltakere. Dette arbeidet kan videreutvikles dersom de økonomiske forholdene legges til rette for det.

Vi mener dette arbeidet er grunnleggende og en forutsetning for den holdningsutvikling NOU 2017:2 fokuserer på i det viktige temaet om hvordan beholde og videreutvikle et velferdssamfunn bygget på tillit, samhold og gjensidighet.

Voksenopplæringsforbundet har arbeidet med inkludering og integrering i mange år. I disse dager fokuseres spesielt på utvikling av et omfattende datagrunnlag for en best mulig oversikt over aktiviteter knyttet til integrering i medlemsorganisasjonene, utforming av materiell, kursvirksomhet i medlemsorganisasjoner og regionledd over hele landet. Vi bygger arbeidet på allerede gjennomførte prosjekter i medlemsorganisasjonene og på konkrete handlingsplaner. Vi samarbeider også nært med andre nordiske land, med utveksling av erfaringer og kunnskapsgrunnlag i de ulike landene.

Voksenopplæringsforbundet og studieforbundene støtter meldingens synspunkter på viktigheten av utdanning og arbeid, for inkludering og integrering i det norske samfunnet. For å få alle med, er det imidlertid viktig å se at opplæring kan skje på veldig mange måter, og at det er viktig å se menneskene, deres helt ulike bakgrunn der de kommer fra, og deres liv i lokalmiljøene i Norge, for å kunne bygge gode muligheter for utdanning og arbeid.

Det er også et viktig element i vårt arbeid at vi alle har ting å lære. Vi ønsker å være lærende organisasjoner, som er åpne for at vi ikke alltid har svaret på alt, at vi også har mye å lære av

våre flyktninger og innvandrere. Det er viktig at vi legger til rette for gjensidig respekt, og at plikter og rettigheter hører sammen. NOU 2017:2 har grundige og interessante vurderinger på dette området. Å gi flyktninger og innvandrere forståelse av at vi også ønsker å lære noe, at vi er klar over at i et annet historisk løp kunne 'vi' vært i 'deres' situasjon, vil kunne gi dem noe av den tillit til samholdet og gjensidigheten i vårt velferdssamfunn som vi mener er helt grunnleggende. Voksenopplæringsforbundet vil vektlegge organisasjonenes evne til å utvikle nettopp dette gjennom de demokratiske læringsformer som brukes i organisasjonene, i de ulike former for 'studiering', workshops m.m der man deltar på like fot, og alles erfaring er viktig.

Mange hundre frivillige organisasjoner i studieforbundene arbeider med dette. Vi håper *NOU 2017:2 Integrasjon og tillit* vil føre til at disse organisasjonene vil bli brukt i enda større grad i dette arbeidet fremover, og at rammefaktorene organisasjonene må forholde seg til vil bedres og bidra til en positiv utvikling.

Vennlig hilsen

Gro Holstad
Generalsekretær

Astrid Thoner
Seniorrådgiver